

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XXVIII. De reformatione Canoniarum S. Mariæ montis Belli, & S. Andreae
Vercellarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

canonicis regularibus abfuit, & bonis mentis E-
piscopali applicatis, fabricas Monialibus S. Cla-
re conceffit, in quibus nunc etiam degunt, qui
tam Epifcopus, Onaphrio tradente in Sixto
IV. post biennium ex hac vita decessit, qui nec-
dem annum etatis vigefimum octavum exce-
debat, licet Onaphrius dicat fuisse Epifcopum
Turulanum.

CAPVT VIGESIMVM
OCTAVVM.

De reformatione Canoniarum
S. Mariae Montis belli Bono-
niensis, & S. Andreae Vercel-
lenfis facta per eosdem Cano-
nicos Regulares Lateranenses.

Nno 1455. Generale Capitu-
lum Placentiae. Rector Gene-
ralis, & Visitatores omnes,
qui fuerunt anno praecedenti,
secundo in officijs prorogati.
Hoc autem anno Nicolaus V.
optimus Pontifex, & de no-

stra congregatione prooptime meritis, die 24.
Majustate debitum soluit. Huic subrogatus
fuit Alphonsus Borgia Valentinus, & Hispanus,
qui Calistum III. se fecit appellare, qui vt beneuo-
lentiam quorundam Romanorum, quibus erat
addictus, sibi conciliaret, canonicos regulares
benefactores ad Ecclesiam Lateranensem eiecit, &
hinc per Eugenium IV. abrogavit, & seculari-
bus canonicis ipsam Ecclesiam restituit. Regulari-
um autem canonicos ad alia monasteria profecti
sunt, quorum nonnullos Alphonsus Rex Arago-
nis, Neapolim acciuit, quos in monasterijs S.
Petri, & S. Mariae Pedileryptae locavit vsque ad
Paulum II. qui illos ad dictam Basilicam reuocauit.
Hoc autem audientes Fridericus III. Imperator,
& alij Principes, qui seiebant, Lateranen-
sem Ecclesiam, que omnium Ecclesiarum est ca-
pitulum, & mater, sub canonicis secularibus penitus
collapsam, & omnibus ornamentis, & redditibus
nudatam per ipsos canonicos regulares ferè tota
renouatam, non parùm admirati. Sed & ipsam
Calistum III. ferunt ante obitum de ipsa eiec-
tione penituisse non modicum, ac doluisse, quam
ob causam ipsi Fridericus Imperator datis literis
ad Rectorem Generalem, & totam congregatio-
nem, quos erat canonicos, nostros bono animo
habere, & in Germaniam proficisci iubet, monaste-
ria opulentissima non pauca eisdem largiturus.
Verùm Patres, Teutonici idiomatis expertes, plu-
rimos Caesari gratias agentes, in Germaniam ire
voluerunt, id ipsam & Serenissimus Alphonsus

Aragoniorum Rex, & Ludouicus Sabaudie Dux,
& Magnus Cosmus Medices, & Barbara Mantuae
Marchionissa praesuerunt, qui multa bona nobis
contulerunt, vt ex infra dicendis apparebit.

Hoc eodem anno canonici regulares S. Mariae
Montis belli Comitatus Bononiensis,
videntes, illorum monasterium secularibus com-
mendatum, & se ad paucissimos redactos in no-
stram Societatem transire, & illorum monasterium
nostrae congregationi vniri à Sede Apostolica
supplices petuerunt, & obtinuerunt. De cuius
Canonice antiquitate, & nobilitate breuiter ali-
quid dicturus, literas Consulium & Caesari montis
belli ad Innocentium III. ex primo libro Epistolae
eiusdem Pontificis fol. 24. acceptas praemittendas
exstimauit.

Litterae Consulium & Populi montis Belli de fidelitate
Romanae Ecclesiae facienda.

Sacratissimo Patri, & Domino Innocentio Dei gra-
tia Summo Pontifici Petrus, & ius, Sandonum & Hen-
rigerus Consules montis Belli cum omni Populo ipsius
Caesari debita fidelitate, cum omni reuerentia. Es-
nos vestra Paternitas beatitudo ex temporum muta-
tione non erit collegisse, quae profecto vobis gaudium por-
tant cum honore, domino ad ipsa clementer oculum
elevant & gementi. In Archivo igitur Sanctae Romanae
Ecclesiae redimus ex maiorum memoria forsiam anti-
quatius, qualiter ad eum donationem Castrum nostrum
peruenit. & ideo non est opus insinuare, quod licet cla-
rus constat, nec vnquam ab aliquo negari poterit, quod
non fuerit de Comitatu Comitis Mathidis: sed pra-
uulente aduersus Ecclesiam Dei publica olim potestate
dominationem suam in ipso Castrum Ecclesia non valuit
exercere. Nunc vero quia omnipotens Deus sic disposuit,
vt tempore vestro filiorum dispersione ad finem
Catholicae matris redeant, Patri imperium per omnia ser-
uatur. Hinc est quod vnanimes vno voto omnes quari-
mus, & diligenter petimus dominum vestrum, vestra-
que Sanctitati tanto deuotius fidelitatem facere cupi-
mus, quanto indubitanter vos credimus spiritum Dei
habere, atque ideo accepisse potestatem, vt omnia in sta-
tuta reditu vestra sapientia reducat, facta in
presumptorum vndicta, & ligata in compedibus, qui
contra Catholicam Romanam Ecclesiam ausi sunt mi-
nus iusto pugnare. Commendamus itaque misericordia
vestra Castrum, Ecclesiam ipsius, Clerum, & omnem po-
pulum, rogantes cum omni humilitate, quatenus ad
ista quae postulamus, mora sublatam respondere dignemini.
Quod si placet de latere vestro mittere, cui vestra de-
beamus vice intendere, illius concordiam sumus, & esse
voluimus, vt facta fidelitate vobis donationem Caesari
iuxta vestrum mandatum assignemus. ea videlicet ra-
tione, vt cum omni integritate tam noua, quam vetera
nostra infra seruentur illaesa, nec aliquando imminus
nobis debeant, vel in peris aliquatenus commutari. Il-
lud attendat Sanctitas vestra, quod pro fortitudine loci
nulli nobiscum considerari cupimus: sed nulli dare re-
sponsam volumus, donec à misericordia vestra numerum
recipiamus.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

III. In eadē videre possumus, illud impictum, quod Iob cap. 14. inquit: *Mons cadens desinit, & saxum transferitur de loco suo: lapides excavantur aqua, & alluvione paulatim terra consumitur. nam mons supra quem ipsum castrum erat fundatus, quod bellatorū viribus, & multitudine, lociq; securitate per antonomasiam Mons Belli antiquitus dicebatur, cuius incolae se cum suis copiis in Societatem Romanorum Pontificum offerebant, paulatim solutus, in profluentem illius radices allambentem totus fere cum Castro iam defluxit, solo monasterio superflite, cum octo vel decem domunculis rusticorum, in illius acumine servatis. nec illud reticendum, quod ipse oculatus vidi, circa montem per loca vicina ad decem circiter miliaria, si quis terram ad tibiam altitudinem effodiat, ingentem coclearum, ostrearum, testarum, ceterorumque id genus, quae in mari nascuntur, mirae magnitudinis copiam inveniri adeo, ut mihi certissimum fuerim, stagnum ibi amplissimum aque, id genus insectorum gignentis, olim extitisse, quod ripis laxatis cum magna parte montium in humen, & in mare defluerit. Ceterum quod ad monasterij fundationem, & originem spectat, siue illud Castrū olim fuerit de iure Illustrissimae Comitissae Mathildis, seu per vim, seu alio modo captum, hoc certum esse videtur, ipsum monasterium ad dicta Comitissa fundatum, & dotatum, & congregationi canonicorum S. Frigidiani Lucensis donatum: id enim ex antiquis monasterij privilegijs, & documentis authenticis, quae in illius Archiepiscopi servariis, palam habetur.*

IV. Quanta verò dignitatis esset Archiepiscopatus Bellianus (hic enim illius Canonice titulus) ex subiecto Gregorij VIII privilegio accipe, in quo Ecclesiae parochiales ad monasterium spectantes, & Belliano Archiepiscopo subditi numerantur.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Acursio Archiepiscopo Ecclesiae B. Mariae montis Belli, eiusque fratribus tam praesentibus, quam futuris Canonice vitam professis in perpetuum. Monet nos apostolica Sedes auctoritate, cui licet immeriti praesidemus, pro statu omnium Ecclesiarum provida circumspectione satagere, & ne malignorum rapinis, vel molestijs exponantur, apostolicum ipsi patrocinium impertiri. Ea propter dilecti in Domino filij vestri iustis postulationibus clementer annuimus, & praedictam Ecclesiam Dei genitricis, semperque Virginis Mariae montis Belli, in qua divino estus obsequio mancipati, salutaris recordationis Eugenij, Alexandrij, & Urbani praedecessorū nostrorum Romanorum Pontificum vestigijs imbarentes, sub B. Petri, & nostrae protectionis sospicimus, & praesentis scripti privilegio communitus, imprimis siquidem statuentes, ut ordo canonicus, qui secundum Deū, & B. Augustini Regulam, atque institutionem Fratrum S. Frigidiani in eodem loco noscitur institutus, perpetuo ibidem temporibus inuolabiliter observetur. Fraterca quascun-

que possessione, quae unquam bona eadem Ecclesiam praesentiarum in illis, & canonicis possideret, aut in futuram concessionem Pontificum, Legatione Regum, vel Principum, oblatioque fidelium, seu alij iusto modo praesentis Domino poterit adipsi, firma vobis, vestrique successoribus, & illibata permanent. In quibus hac praesentis duximus exprimentenda vocabula: Ecclesiam de Leparolo, Ecclesiam de Gauzano sicut ex sententia bona memoriae Moysi Rauennatenfis Archiepiscopi, vobis cum omnibus pertinentijs suis adiudicata est, Ecclesiam S. Iacobi, Ecclesiam de Montalognis, Ecclesiam S. Mariae de Fagnano cum omnibus pertinentijs suis, Ecclesiam de Pontano, Ecclesiam sancti Georgij, Ecclesiam de Cuciano, Ecclesiam de Lupa, Ecclesiam S. Petri de Gaumiano cum omnibus pertinentijs, & possessionibus suis, Ecclesiam S. Blasij de Lascagnano, Ecclesiam de monte S. Petri, Ecclesiam de Tusa, Ecclesiam de Oluceto, Ecclesiam S. Donnou de Brada, Ecclesiam de Cresellano, Ecclesiam S. Mariae in Bassolito, Ecclesiam de Calcariis, Ecclesiam S. Nicolae de Rocca cum omnibus pertinentijs suis, Ecclesiam S. Donnou de Campore maiore sicut vobis per praedictum Moysē adiudicata est, Ecclesiam S. Iohannis de Castilio, Ecclesiam S. Pauli de Palude, sicut vobis a bona memoriae Gualteri de Ribeno, & Valaldo tunc Romani Episcopi subditi, nunc vero Pisani Archiepiscopi per sententiam adiudicata est, Ecclesiam de Guasseto, Ecclesiam de Prata, Ecclesiam S. Mariae de Prato Bonellis, sicut vobis per sententiam concessa est, Ecclesiam S. Iohannis de Caserolis, Ecclesiam S. Columbani, Ecclesiam S. Martini, sicut vobis per sententiam adiudicata est, Ecclesiam Sanctae Mariae, Ecclesiam Sancti Martini cum alijs ecclesijs ad plebem ipsam pertinentibus, quoscumque habitus in Mozano, & in Calcariis, & iuxta S. Theobaldum, sicut in Varaneto, & in Bazano, & in alijs locis. Sane omnium vestrorum, quae proprijs manibus vel scriptis, vel alijs suis de nutrimentis animalium vestrorum, sicut de vestris animalibus nullus a vobis decimas exigere vel extorque re praesumat. Ad hoc prohibemus, ne aliqui laicorum de terris, quae sur et proprietate ad Ecclesiam vestram spectant, a vobis decimas vel aliam recipere, vel petere praesumat. Cum autem generale interdictione terrae facta, liceat vobis clauis ianuis, ex locis excommunicatis, vel interdictione, non palisati campanis, supplicia, nec, nec officia celebrare. Ad hoc admissa praedicta auctoritate praedecessoris nostri auctoritate vobis apostolica indulgetur, ut obiecto Archiepiscopo, qui illi pro tempore fuerit, Collegio vestro, vel de alio regulari Conventu, si de vobis fuerit idoneus inuentus, eligendi Archiepiscopus facultatem liberā habeat, quem cum clauis fuerit. Dilecti filij Episcopo praesentis, ut ipsius electionem confirmare debeat, quam absque iusta, & manifesta causa nullatenus sit licitum infirmare. Christus vero, quod sanctum, confessorum altarium, seu Pasficum, ordinationes Clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a dilectissimo successore vestro, si quis Catholicus fuerit, & gratiam, atque communionem apostolicam sedis habuerit, & a graui & absque iusta praesentis vobis voluerit exhibere. Alioquin licet vobis quae malaerit, Catholicum adire Antiquum quoscumque.

Quaeque possessione, quae unquam bona eadem Ecclesiam praesentiarum in illis, & canonicis possideret, aut in futuram concessionem Pontificum, Legatione Regum, vel Principum, oblatioque fidelium, seu alij iusto modo praesentis Domino poterit adipsi, firma vobis, vestrique successoribus, & illibata permanent. In quibus hac praesentis duximus exprimentenda vocabula: Ecclesiam de Leparolo, Ecclesiam de Gauzano sicut ex sententia bona memoriae Moysi Rauennatenfis Archiepiscopi, vobis cum omnibus pertinentijs suis adiudicata est, Ecclesiam S. Iacobi, Ecclesiam de Montalognis, Ecclesiam S. Mariae de Fagnano cum omnibus pertinentijs suis, Ecclesiam de Pontano, Ecclesiam sancti Georgij, Ecclesiam de Cuciano, Ecclesiam de Lupa, Ecclesiam S. Petri de Gaumiano cum omnibus pertinentijs, & possessionibus suis, Ecclesiam S. Blasij de Lascagnano, Ecclesiam de monte S. Petri, Ecclesiam de Tusa, Ecclesiam de Oluceto, Ecclesiam S. Donnou de Brada, Ecclesiam de Cresellano, Ecclesiam S. Mariae in Bassolito, Ecclesiam de Calcariis, Ecclesiam S. Nicolae de Rocca cum omnibus pertinentijs suis, Ecclesiam S. Donnou de Campore maiore sicut vobis per praedictum Moysē adiudicata est, Ecclesiam S. Iohannis de Castilio, Ecclesiam S. Pauli de Palude, sicut vobis a bona memoriae Gualteri de Ribeno, & Valaldo tunc Romani Episcopi subditi, nunc vero Pisani Archiepiscopi per sententiam adiudicata est, Ecclesiam de Guasseto, Ecclesiam de Prata, Ecclesiam S. Mariae de Prato Bonellis, sicut vobis per sententiam concessa est, Ecclesiam S. Iohannis de Caserolis, Ecclesiam S. Columbani, Ecclesiam S. Martini, sicut vobis per sententiam adiudicata est, Ecclesiam Sanctae Mariae, Ecclesiam Sancti Martini cum alijs ecclesijs ad plebem ipsam pertinentibus, quoscumque habitus in Mozano, & in Calcariis, & iuxta S. Theobaldum, sicut in Varaneto, & in Bazano, & in alijs locis. Sane omnium vestrorum, quae proprijs manibus vel scriptis, vel alijs suis de nutrimentis animalium vestrorum, sicut de vestris animalibus nullus a vobis decimas exigere vel extorque re praesumat. Ad hoc prohibemus, ne aliqui laicorum de terris, quae sur et proprietate ad Ecclesiam vestram spectant, a vobis decimas vel aliam recipere, vel petere praesumat. Cum autem generale interdictione terrae facta, liceat vobis clauis ianuis, ex locis excommunicatis, vel interdictione, non palisati campanis, supplicia, nec, nec officia celebrare. Ad hoc admissa praedicta auctoritate praedecessoris nostri auctoritate vobis apostolica indulgetur, ut obiecto Archiepiscopo, qui illi pro tempore fuerit, Collegio vestro, vel de alio regulari Conventu, si de vobis fuerit idoneus inuentus, eligendi Archiepiscopus facultatem liberā habeat, quem cum clauis fuerit. Dilecti filij Episcopo praesentis, ut ipsius electionem confirmare debeat, quam absque iusta, & manifesta causa nullatenus sit licitum infirmare. Christus vero, quod sanctum, confessorum altarium, seu Pasficum, ordinationes Clericorum, qui ad sacros ordines fuerint promovendi, a dilectissimo successore vestro, si quis Catholicus fuerit, & gratiam, atque communionem apostolicam sedis habuerit, & a graui & absque iusta praesentis vobis voluerit exhibere. Alioquin licet vobis quae malaerit, Catholicum adire Antiquum quoscumque.

Gregorius Episcopus servus servorum Dei. Dilectis filiis Acursio Archiepiscopo Ecclesiae B. Mariae montis Belli, eiusque fratribus tam praesentibus, quam futuris Canonice vitam professis in perpetuum. Monet nos apostolica Sedes auctoritate, cui licet immeriti praesidemus, pro statu omnium Ecclesiarum provida circumspectione satagere, & ne malignorum rapinis, vel molestijs exponantur, apostolicum ipsi patrocinium impertiri. Ea propter dilecti in Domino filij vestri iustis postulationibus clementer annuimus, & praedictam Ecclesiam Dei genitricis, semperque Virginis Mariae montis Belli, in qua divino estus obsequio mancipati, salutaris recordationis Eugenij, Alexandrij, & Urbani praedecessorū nostrorum Romanorum Pontificum vestigijs imbarentes, sub B. Petri, & nostrae protectionis sospicimus, & praesentis scripti privilegio communitus, imprimis siquidem statuentes, ut ordo canonicus, qui secundum Deū, & B. Augustini Regulam, atque institutionem Fratrum S. Frigidiani in eodem loco noscitur institutus, perpetuo ibidem temporibus inuolabiliter observetur. Fraterca quascun-

aut auctoritate, quod possit, indulget. Quatenusque
 etiam ex rationibus Ecclesiarum, seu decimarum, vel
 aliarum rerum per privilegia, vel per concessionem Bo-
 nonensi Episcopi vobis indulta sunt, & concessa
 & per bona memoria Girardum quondam Bononie-
 nsis Episcopi, praeceptum sicut in eius privilegio continetur,
 nihilominus vobis concedimus, & confirmamus. An-
 tiquas insuper rationabiles, consuetudines, & libertate-
 ras Ecclesiae vestrae haecenus observatas raras habe-
 re, pariter perpetuo libertas manere sancimus. Prohi-
 bemus quoque, ne liceat Bononiensibus Episcopis nova,
 & in libertate gravamina vobis, vel Ecclesiae vestrae im-
 ponere, aut vos, vel eandem Ecclesiam illicitis exactionibus
 & gravaminibus Archiepiscopis vestris contentis obedien-
 tiam, nullam, seu Archiepiscopo ipso extorqueat
 & onerant, sicut a sepelito antecessore nostro Ale-
 xandro Pontifice constat vobis indultum. Licet etiam
 vobis libere, vel licite liberos, & absolutos in seculo su-
 perstitos ad conversionem recipere, & eos absque contra-
 dictione aliquam tunc. Prohibemus insuper, ne vili fra-
 ctione vestram possit sepeliri professionem liceat ab eo-
 rum lites sine licentia Archiepiscopis vestris recedere: dis-
 tinctum vero fore literarum communiam cautione
 vobis adit retinere. Sepulturam praeterea licet ipsi
 libere esse decernimus, ut eorum devotionis, & extremae
 voluntatis, qui se illic sepeliri de liberaverint, nisi forte
 iniquitate, vel interdicti sint, nullus obstat: Sal-
 vata tamen iustitia illarum Ecclesiarum, a quibus mor-
 tuorum corpora assumuntur. Auctoritate quoque Apo-
 stolica prohibemus, ne quis infra parochiam vestram,
 & certum, vel Ecclesiam construat sine vestra, & Di-
 ocesani Episcopi auctoritate profanata. salvis privilegiis
 Romanorum Pontificum. Sententiam insuper interdicti,
 vel suspensionis, quae in Ecclesia, vel clericis ad vos per-
 tinentes canonice promulgaverit, de communi consen-
 su, aut maiore, & sanctorum partium Capituli, nullus sine
 congrua satisfactione relaxet. Decernimus ergo, ut nulli
 omnino hominum liceat praefatam Ecclesiam temere
 perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas re-
 tineri, minuire, seu quibuslibet vexationibus fatigare:
 sed omnia integra conferentur eorum, pro quorum gu-
 bernatione, ac sustentatione concessa sunt, vobis omni-
 modo profanata, salva Sedis Apostolicae auctoritate. Si
 quis contra futurum Ecclesiasticam, seculari, vel persona-
 lam nostrae constitutionis paginam scient, contra eam
 temere venire tentaverit, secundo ter tunc communita,
 & interdictum suum congrua satisfactione contempserit, po-
 situs, honoris, sine aetate dignitate, reamque, se divino
 iudicio exstiterit de perpetrata iniquitate cognoscatur, &
 a sacrosancto corpore, & sanguine Dei, & Domini Re-
 demptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extre-
 ma excommunicatione ystoni subiacet. Cunctis autem
 eadem lico sua iura servantibus, sit pax Domini nostri
 Iesu Christi, quatenus & hic fructum bonae actionis ac-
 cipiant, & apud Iudicium Iudicem praemia aeternae pa-
 tris mereant. Amen.

Sanctus Petrus, & Paulus, Gregorius Papa V. III.
 Dirigite me Domine in veritate tua.
 Ego Gregorius Catholicae Ecclesiae Episcopus, subscripsi.

Ego Paulus Praefatus Episcopus.
 Ego Theobaldus Officium Episcopus.
 Ego Laborans presbyter Cardinalis S. Marci trans
 Tyberim sit. Calisti.
 Ego Melior presbyter Cardin. S. Iohannis, & Pauli
 sit. Pamachi.
 Ego Adelardus tit. S. Marcelli presbyter Cardi-
 nalis.
 Ego Iacynthus sanctae Mariae in Cosmedin Diacon.
 Cardin.
 Ego Gratiosus sanctorum Cosmae & Damiani Dia-
 con. Cardin.
 Ego Rodolphus S. Georgij ad velum aureum Diacon-
 nus Cardin.
 Datum Ferrariae per manum Moysi Lateranensis
 canonici Vicegerenti Cancellarij 16. Calend. Decem-
 brii, Indictione 6. Incarnationis Domini a anno
 MCLXXXIII. Pontificatus vero Domini Gregorij Pa-
 pae Octavi anno primo.

Ethet iniuria temporum, & hominum mul-
 ta damna gravissima in spiritualibus, & tem-
 poralibus passum fuerit, tamen Deo, & B. Virgi-
 ne Dei genitrice monasterij tutelari protegenti-
 bus, canonicorum Conventus nunquam in illo
 penitus defecit. Cum enim circa annum Domini
 1455. dictum monasterium cuidam legum Do-
 ctori nomine Iohanni de Anania, qui erat Archi-
 diaconus Ecclesiae Bononiensis, commendatum
 existeret, qui non Dei, & Ecclesiae servitium, sed
 solos Ecclesiae redditus curabat, canonicis ad duos
 solos redacti quorum alter Martinus Duzarelli,
 alter Laurentius Petri de Zapulino vocabatur,
 videntes monasterium in aperto discrimine col-
 litum, preces supplices Pontifici porrexerunt,
 ut illud cum suis bonis, & iuribus canonicis regu-
 laribus Lateranensibus traderet, ac illorum con-
 gregationi perpetuo vniect, quod Pontifex pra-
 luit datis literis, quae hic sequuntur:

Calistus Episcopus servus servorum Dei. Dilecto filio
 Vicario Pen. fratris nostri Episcopi Bononiensis in spi-
 ritualibus Generali, salutem, & Apostolicam benedi-
 ctionem. Inter curas multiplices, quibus occurritum
 negotiorum varietatibus obidemur illam libenter am-
 plectimur, per quam Regulares ordines, & eorum loca
 iugi sanctimonie dedita, prout congruere consuevit,
 in spiritualibus, & temporalibus prosperitatis optatae
 dirigantur euentu, ac persona Ecclesiastica, praesertim
 literarum scientia praedita, in earum oportunitatibus
 congruum suscipiant releuamen. Exhibita siquidem no-
 bis nuper pro parte dilectorum filiorum Martini Duzar-
 relli de monte Bellio, & Laurentij Petri de Zapulino
 canonicorum, Prioratus S. Mariae de monte Bellio ordi-
 nis S. Augustini, Bononiensis diocesis, petitio continebat,
 quod numerus canonicorum regularium in dicto Prio-
 ratu, in quo dudum Prior, seu Archiepiscopus, & decem,
 & aliquando plures, & quandoque pauciores canonici
 esse solebant, in tantum a triginta annis citra propter
 guerrarum discrimina, & alias multiplices afflictiones,
 qua in patria Bononien. diuersimode vigueret, plurimum

M m 4. d. m. u.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

diminutus est, & in tantum decreuit, quod in eo non ex-
 istunt, nec à quinq; annis proximis precedentibus fue-
 runt, nisi ipsi Martinus, & Laurentius, propter quod di-
 uinus cultus ibidem continuo diminitur, & populi de-
 uotio plurimum tepetit in dies. vnde Martinus, & Lau-
 rentius supradicti Prioratum ipsam, & illius Ecclesiam
 que parochiale existit, reformari, & Capitulum, seu
 numerum canonicorum ex personis eiusdem ordinis ob-
 seruantie regulari, cum quibus possunt ipsi Martinus,
 & Laurentius ad omnipotentis Dei laudem, & ip-
 sorum animarum salutem fideliter peragere cursum
 temporalis vite sue, & ex quorum salubrib; monitijs, &
 exemplis dicti loci populus ad maiorem deuotionem di-
 uina maiestatis, & salutis sue intentu, & curam induci
 possit, augeri, & iugiter conseruari seruetur exoptent.
 Quare pro parte dictorum Martini, & Laurentij asse-
 rentium, quod fructus, redditus, & proventus dicti Prio-
 ratu; trecentorum florentinum auri de Camera secun-
 dum communem estimationem valore annuum non
 excedant, nobis fuit humiliter supplicatu, vt Prioratum
 predictum cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis
 congregationi canonicorum regularium S. Saluatorij
 Lateranensis, olim S. Mariae de Frisonaria Lucana dice-
 cesis perpetuo applicare, incorporare, annexare, & vni-
 re, aliaque in premissis opportune providere de benigni-
 tate Apostolica dignaremur. Nos igitur certam noti-
 tiam de premissis non habentes, huiusmodi supplicatio-
 nibus inclinati, discretioni tue per Apostolica scripta
 mandamus, quatenus vocatus, qui fuerint euocandi, per
 te ipsum, de premissis omnibus, & singulis, ac eorum cir-
 cumstantijs vniuersis auctoritate nostra ad diligenter in-
 formes, & si per informationem huiusmodi ita esse repere-
 rit, Prioratum ipsam cum omnibus, iuribus, & pertinentijs
 supradictis eidem congregationi prefata auctoritate
 perpetuo applies, incorporares, vnias, & annexas: ita quod
 cedente, vel decedente dilecto filio Ioanne de Anania
 Archidiacono Bononiensi, vtriusque iurij Doctore, qui
 Prioratum ipsam ex concessione Apostolica obtinet in
 Commendam, seu alias Prioratum ipsam predictum
 quomodolibet dimittere, liceat Reclori, & canonicis
 huiusmodi congregationis per se, vel alium, seu alios
 corporalem Prioratum, iuribusque, & pertinentiarum
 predictorum possessionem propria auctoritate apprehen-
 dere liberè, ac illius fructus, redditus, & proventus huius-
 modi in suos, & dicta congregationis vsus, vtilitatem-
 que conuerrere, & ipsum Prioratum perpetuo re-
 timere, Diocesani loci, & cuiusunque alterius super
 hoc licentia minime requisita, & nihilominus si dictus
 Ioannes Commenda sibi facta huiusmodi ad effectum
 vnionis predicta in manibus tuis sponte, & liberè cede-
 re voluerit, concessionem huiusmodi ab ipso Ioanne, vel
 Procuratore suo ad hoc ab eo specialiter constituto ead-
 em auctoritate nostra recipias, & admittas: eaque
 per te recepta, & admissa decernas ex tunc auctoritate
 predicta applicationem, vnionem, annexionem, & in-
 corporacionem huiusmodi effectum sortitas fore: pra-
 fatoque Ioanni, ne propter cessionem eandem nimium
 dispendium patiarit, pensionem annuam, de qua ra-
 tionabiliter reddiderit se contentum, super fructibus,

redditis, & proventibus Prioratum huiusmodi, quoad
 vixerit, vel Procuratori suo ad hoc ab eo specialiter
 mandatum habenti, per Reclorem, & canonicos con-
 gregationis huiusmodi singulis annis, sub panis, &
 censuris ad id per te de consensu partium eandem sta-
 tuendu, & imponendu, per solvendam pensionem,
 constitueret, & assignaret dicta auctoritate proce-
 dens, faciens ipsi Ioanni de pensione predicta iuxta reserua-
 tionem, constitutionem, & assignacionem eandem, si illi
 fecerit, tenorem integre responderi: Contradictores
 per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita,
 compescendo. Non obstantibus constitutionibus, &
 ordinationibus Apostolicis, ac statuta, & consue-
 tudinibus Prioratum, Congregationis, & Ordinis
 predictorum, iuramento, confirmatione Apostolica,
 vel quauis firmitate alia roborati, contrarijs quolibet
 curaque, aut si aliqui super premissis suis sacra-
 mentis Ecclesiasticis in illi partibus generalis Apostolicae
 Sedis, vel Legatorum eorum litteris imperant, etiam
 si per eas ad inhibitionem, reservationem, & inter-
 dictum, vel alias quomodolibet sit processum. Quo quidem
 litteras, & processum habito per eosdem, & quatenus
 in se secuta ad dictum Prioratum valorem non exten-
 dat nullum per hoc eis quoad effectum vnionis Prioratum
 aut beneficiorum aliorum praedictorum generari, seu
 Reclori, & Canonicis predictis, vel quilibet alijs com-
 muniter, vel diuisim à dicta Sede interdictum, quod
 interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per
 litteras Apostolicas, non facientes plenam, & expresse
 ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem,
 & quibuslibet alijs privilegijs, indulgentijs, & litteris
 Apostolicis generalibus, vel specialibus, quatenus in
 tenorem existant, per quae presentibus vniuersis, etiam
 totaliter non inserta effectus eorum imperari valeat
 quomodolibet, vel differri, & de quibus, quatenus
 totum tenoribus de verbis ad verbum habenda sit men-
 tio litterarum specialium. Volumus autem, quod propter
 applicationem, vnionem, annexionem, & incorpo-
 rationem huiusmodi, si fuerint, & effectum sortiantur,
 prefatus Prioratus debitis non fraudetur aliquo, &
 animarum cura in eo si qua illi mouerit, nullatenus
 negligatur, sed semper ibidem diuino cultui regat,
 & certis Canonicoꝝ numerus existat, & in super ex-
 nunc irritum decernimus & inane, si scias super his à
 quoquam quauis auctoritate scienter vel ignoranter in-
 tergerit attentari. Datum Romae apud S. Petrum anno
 Incarnacionis Dominice 1455. Idibus Nouembrij
 Pontificatus nostri anno primo. S. de Spade. Io. de Cella
 Adrianus.

Quarum literarum vigore predictus Ioannes
 de Catania Bononiensis An hypochryter
 comperta veritate narratorum, & conditum Co-
 mendatario super monasterij bonis annua pen-
 sione, illud cum omnibus suis bonis, & iuribus co-
 stre congregationi vniuit, prout constat publico
 instrumento Bononiae anno 1456 die 20. Ianua-
 rij rogato per Rolandum quondam Alberti de
 Castellanis: & ita illi duo canonici in nostram

Seueritatem trahentes, & de luo Coelege, pro
 copabant, ex canonicis sui Ordinis reparato p
 riam gaudentes, cum nobiscum aliquot an
 psequillime vixissent, in eodem monaste
 quarentur, rebus; monasterij deinceps in n
 bono conuersis, conueniens canonicorum nu
 rous sub disciplina canonica viuentium, sem
 in eo manet, & per Dei gratiam adhuc manet
 Quod Beatissima Virgo Deipara sub illius
 castam tuela postea esse, miraculis non sen
 voluit monstrare. primò namq; cum nocte q
 lare Paruinus de monte Bello cum nonnull
 iudicis montem ascendisset, vt monasterium c
 mperet, & Ecclesie ornametis socijs distribuer
 antianam Ecclesie constitutus caecus, & am
 mperere factus est. quod socij videntes, ante p
 les canonicorum peccatum suum confitente
 veriam penerunt: ille infelix nunquam an
 solum vitam recepit.

Anno etiam humane salutis 1527. in Vigil
 Annunciationis gloriose Virginis, cui locus e
 fice. Carolus Borboinus cum copijs Germano
 rum ad radices montis subleuit, vt die sequen
 ad monasterium dispendium ascendere: sed vo
 tu bene Virginis à canonicis, & alijs indigen
 contempso, eodem nocte tanta nix de Culo ce
 cidit, vt magna pars inimicorū interierit, in p
 rioribus suffocata, cæteris fugientibus: cui
 em quotannis agitur memoria in eodem festi
 bus vnionis.

Anno 1456. Generale Capitulum Caforet
 prope Mediolanum Reclor Generalis R. F.
 Timotheus Veronenis tertio prorogatus. Vi
 cianus D. Titus Ferraricnsis, D. Gaspar Bo
 noniensis, D. Ioannes Baptista Lucentis, & D
 Policarpus Bergomenis.

Anno 1457. Generale Capitulum congrega
 non fuit ibidem, & electus in Reclorem Gene
 ralem R. P. D. Aurelius de Piacentia. Verum hoc
 monasterium Visitationum fuit actus ad decem,
 qui fuerunt D. Martinus Bergomenis, D. Cle
 mentis Papicnsis, D. Petrus Venetus, & D. Hiero
 nyimus Taruinius, D. Benedictus Bononiensis,
 & D. Thomas Bononiensis, D. Timotheus Ve
 ronensis, & D. Peregrinus Piacentinus, D. Philip
 pus de Camerino, & D. Apollinaris Veronenis
 Anno 1458. Capitulum Generale Vnctijs in
 monasterio Charitatis. Reclor Generalis idem
 R. P. D. Aurelius secundò confirmatus. Visitator
 D. Orosius Mediolanensis, D. Martinus Ber
 gomenis, D. Clemens Papicnsis, & D. Hierony
 mus Taruinius, D. Alexander Mediolanensis, &
 D. Iulianus Cremonensis, D. Barnabas Vicenti
 nis, & Philippus a Camerino. Hoc anno Calistus
 III. ex hac vita sublatus est, & in eius locum A
 drianus sextus ex familia Piccolomina Senensis Car
 dinalis electus die 20. Augusti, & Pius II. nuncu
 patus, vt Platina scribit.

Anno 1459. quo Generale Capitulu celebra-

Societatem trāscentes, & de suo Collegio, prout opudant, ex canonicis sui Ordinis reparato plurimum gaudentes, cum nobiscum aliquot annis religionis hinc vixissent, in eodem monasterio quaterant, rebus; monasterij deinceps in meliorem conuersis, conueniens canonicorū numerus, sub disciplina canonica viuentium, semper in eo mansit, & per Dei gratiam adhuc manet.

Quod Beatissima Virgo Deipara sub illius peccati tutela positum esse, miraculis non semel voluit monstrare. primò namq; cum nocte quidam Parauinus de monte Bello cum nonnullis rusticis montem ascendisset, vt monasterium distiperet, & Ecclesie ornata socijs distribuere, ante lanternam Ecclesie constitutus cæcus, & ames repente factus est. quod socij videntes, ante pedes canonicorum peccatum suum confitentes, veniam petierunt: sed ille infelix nunquam amplius vitam recepit.

Anno etiam humanæ salutis 1527. in Vigilia Annuntiationis gloriose Virginis, cui locus est sacer, Carolus Borbonius cum copijs Germanorum ad radices montis substitit, vt die sequenti ad monasterium discripiendum ascenderet: sed voto Beate Virginis à canonicis, & alijs indigenis intercepto, eadem nocte tanta nix de Cælo cecidit, vt magna pars inimicorū interierit, in profluentibus suffocata, ceteris fugientibus: cuius rei quædam agitur memoria in eodem festo Annuntiationis.

Anno 1456. Generale Capitulum Casoreti prope Mediolanum. Rector Generalis R.P. D. Timotheus Veronenſis tertio prorogatus. Visitatores D. Titus Ferraricus, D. Gaspar Bononiensis, D. Ioannes Baptista Lucensis, & D. Polycarpus Bergomensis.

Anno 1457. Generale Capitulum congregatum fuit ibidem, & electus in Rectorem Generalium R. P. D. Aurelius de Placentia. Verum hoc anno numerus Visitorum fuit auctus ad decem, qui fuerunt D. Martinus Bergomensis, D. Clemens Papiensis, D. Petrus Venetus, & D. Hieronymus Taruisinus, D. Benedictus Bononiensis, & D. Thomas Bononiensis, D. Timotheus Veronenſis, & D. Peregrinus Placentinus, D. Philippus de Camerino, & D. Apollinaris Veronenſis.

Anno 1458. Capitulum Generale Vnetijs in monasterio Charitatis. Rector Generalis idem R. P. D. Aurelius secundò confirmatus. Visitatores D. Oroſius Mediolanensis, D. Martinus Bergomensis, D. Clemens Papiensis, & D. Hieronymus Taruisinus, D. Alexander Mediolanensis, & D. Iulianus Cremonensis, D. Barnabas Vicentinus, & Philippus à Camerino. Hoc anno Calistus III. ex hac vita sublatus est, & in eius locum Æneas Syllus ex familia Piccolominea Senensium Cardinalis, electus die 20. Augusti, & Pius II. nuncupatus, vt Platina scribit.

Anno 1459. quo Generale Capitulum celebra-

tum est Ferrariæ, & idem D. Aurelius tertio in Præfectura Generali confirmatus, Visitoribus ad quatuor iterum redactis, qui fuerunt D. Clemens Papiensis, D. Ioannes Baptista Lucensis, D. Gaspar Bononiensis, & D. Iulianus Cremonensis. Ludouicus Dux Sabaudiz, Princepsque Pedemontium Cænobium Abbatiale S. Andreæ Vercellarum, quod Franciscus illius filius in Cõmendam obtinebat, amoris quibusdam canonicis regularibus Gallis, per nostrę congregationis canonicos reformandum à Pontifice impetravit. Datæ literis Apostolicis apud S. Petrum Calendis Maij eiusdem anni 1459. De cuius reformatione priusquam edisseram, de illius origine & fundatione aliquid dicere dignum iudicauit. Erat enim Cænobium inter cætera prouincie Pedemontanz præclarissimum, quod præfate dignitatis non nihil adhuc etiam retinet: cuius fundator fuit Illustris, & Reuerendiss. D. Gualla de Bicherijs ex canonico regulari S. Petri in Cælo aureo ab Innocentio III. Cardinalis creatus, vt Onuphrius in eodem Innocentium aduertit; quem cum Pontifex Legatum in Angliam ad componendas causas grauissimas misisset, Henricus III. Rex Anglorum in expiationem criminis in B. Thomam Cantuariensem sub Henrico II. admitti, quod Regibus Anglicanis necdum dimissum aiebat, magnam vim pecuniarum pro ædificando monasterio canonici Ordinis dedit. Ille in Italiam ad suam patriam reuersus cum nonnullis eiusdem gloriosi martyris reliquijs, in ciuitate Vercellarum monasterium Abbatiale cum propinquo Xenodochio, quorum vtrunque S. Andreæ Apostoli est vocatum, ædificauit, & Castris, Villis, redditibus, immunitatibus, & iuribus feudilibus opulentissimè ditauit, inter quæ erat castrum S. Germani, quod nunc in Marchionatum est erectum, vt ex privilegio Gregorij IX. statim reddendo patebit, & pagus Constantiniana vocatus, quem dictus Cardinalis de prædictis pecunijs cum eodem Castro S. Germani emerat, & monasterio pro dote tribuerat. Ipse quin etiam Henricus III. Rex Angliæ dicto Cænobio Ecclesiam sanctę Matris de Costrotona in Anglia donauit, cuius redditus vsque ad Henricum VIII. sub quo Regnum à Romana Ecclesia defecit, dictum S. Andreæ Cænobium percipiebat, fundatum fuit prædictum monasterium circa annum 1220. quo absolutum, Conuentus canonicorum secundum institutum S. Victoris Parisiensis, magna tunc laude celebris, in eo fuit constitutus, primusque illius Abbas Thomas ille Venerabilis S. Victoris canonicus, cuius opus est Commentarium in cœlestem D. Dionysij Hierarchiam, quod S. Victoris institutum vsque ad annum 1459. in eodem monasterio quadante nus perueuerat, vnde inter Abbates dictę congregationis Victoriz illud repositum inuenio ab Urbano IV. in privilegio ipsi monasterio

facto

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

VIII.

facto Viterbij, idibus May Pontificatus sui anno primo.

Quid verò prædictus Cardinalis pro monasterij dote contulerit, ex sequenti privilegio Gregorij IX. Thomæ Abbati, & illius fratribus anno 1227. concessio sic accipit:

Gregorius Episcopus servus servorum Dei. Dilectis filijs Thome Abbati Ecclesie S. Andrea Vercellensis, eiusque fratribus, tam presentibus, quam futuris regularem vitam professis in perpetuum. Religiosam vitam eligentibus Apostolicum convenit adesse presidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incursum aut eos à proposito reuocet, aut robur, quod absit, sacra religionis infringat. Eapropter dilecti in Domino filij vestri iustis postulationibus clementer annuimus, & præfatam Ecclesiam S. Andrea Vercellensem, in qua diuino est obsequio mancipati, sub B. Petri, & nostra protectione suscipimus, & presentium scripti privilegio communitimus. In primis siquidem statuente, vt ordo Canonicus, qui secundum Deum, & B. Augustini regulam in Ecclesia vestra institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus, inuiolabiliter obseruetur. Præterea quascumque possessiones quascumque bonæ eadē Ecclesia ex donatione dilecti filij nostri Gualle tui uili sancti Martini presbyteri Cardinalis eiusdem Ecclesie fundatoris, vel alias in præsentiarum iuris, & canonice possidet, aut in futurum ex testamento, vel donatione Cardinalis eiusdem, concessione Pontificum, largitione Regum, vel Principum oblatione fidelium, seu alijs iustis modis præstante Domino poterit adipisci, firma vobis, vestrique successoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc proprijs duximus vocabulis exprimenda. Locum ipsum, in quo præfata Ecclesia sita est, cum omnibus omnibus, & pertinentijs suis. Castrum, & Villam S. Germani cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, domos, sedimina, terras, vineas, & possessiones omnes cum omnibus iuribus, & pertinentijs, quas in Cariziana, & Veinen. Castrum, Villam, & territorijs cum prædictis omnibus Ecclesia vestra idem contulit Cardinalis. Hospitalale, quod idem Cardinalis prope Ecclesiam vestram fundauit, & vestra gubernationi, & provisioni commisit, ita tamen, quod de possessionibus, & bonis ipsius mobilibus, & immobilibus per Cardinalem præfatam, vel quoscumque alios fideles collatis, vel conferendis eidem nihil vobis liceat alienare, minuire, occupare, seu vestris vsibus applicare: sed sola ipsius Hospitalis visitatione, & regulari correctione contenti, ministrum idoneum constitratum eiusdem Hospitalis consilio præficiatis ibidem, qui bona pauperum fideliter admittret, & generalem computationem reddat de omnibus ter in anno Abbati vestro, & fratribus Hospitalis eiusdem, ipsique Abbati præstet obedientiam, & reuerentiam cum omnibus alijs fratribus, & sororibus, ex quibus ipse minister nullum recipiat, sed per Abbatem eundem recipiantur nomine Hospitalis, quoties fuerit opportunum, cum ministris tamen, & omnium fratrum, vel maioris partis eiusdem Hospitalis consilio, & consensu. Capellam S. Andrea sitam iuxta Ecclesiam vestram cum omnibus possessionibus, iuribus, & pertinentijs suis, exceptis possessionibus, quas idem Cardinalis dicti Hospitalis vsibus deputauit.

Ecclesiam S. Andrea de Chyrosoronen. Hæc. Dilecti per Charissimum in Christo filium nostrum Romanum III. Regem Angliæ, & eius Consiliarios Ecclesia vestra iuribus Cardinalis prædicti in proprijs vsibus suis, & Capituli suo assensu accedente, collatam, & postmodum autoritate Apostolica. Sane nonnullam vestram, que proprijs manibus aut sumptibus colitur, sine de heredi, & virgultu, & piscationibus vestris, vel de nutrimento animalium vestrorum unum nullum à vobis decimas exigere, vel extorquere præsumat. Licet atque vobis clericis, vel laicis liberos, & absolutos à seculo fugientes ad caritativitatem recipere, ac eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, vt nulli fratrum vestrorum post factam in monasterio vestro professionem sui sit sine Abbatis sui licentia, nisi articulis Religionis obtemperet, de eodem loco discedere: discedentem vero absque communi literarum vestrarum cautione nullum audeat retinere, quod si quis retinere forte præsumpsit, licentiam vobis sit, in ipsos canonicos, vel contrarios Ecclesiasticæ sententiam promulgare. Idem districtum invidiam, ac terras seu quodlibet beneficium Ecclesie vestre collatum liceat alteri persona dare, sine alio modo alterat absque consensu totius Capituli, vel maioris, & sacrosancti partis ipsius. Si qua vero donationes, vel alienationes, aliter quam dictum est, factæ fuerint, ea irrita & inane sunt. Ad hæc etiam, prohibemus, ne aliqui canonicus sine consensu, sub professione vestra damna aliquid sine consensu, & licentia Abbatis, & maioris partis vestri Capituli pro aliquo beneficiis, vel ad aliquam penam mutuo accipiat, ultra primum Capituli vestri presentia constitutum, nisi propter manifestam rem vestra vitiatatem. Quod si forte facere præsumpsit, non teneatur contentus pro ipsi aliquatenus respondere. Licetum præterea sit vobis in causis proprijs suis civilibus, sine criminales continentur quascumque, fratrum vestrorum testimonijs vt, ne pro defunctis vestris in aliquo valeat deperire. Insuper autoritate Apostolica inhihemus, ne vilius Episcopus, vel alia qualibet persona ad Synodum, vel Concilium, seu Capitulum, nisi ad tractanda spiritalia vos ire, vel iudicio seculari de vestra propria substantia, vel possessionibus vestris solvatur compellat, nec ad dotes vestras causa, & dotes collandi, causas tractandi, vel Concilium aliquos prohibere convocandi, vobis contradicendum, & irritum, venere præsumat: nec regularem electionem Abbatis vestri impediatur, aut de ea contra statuta vestri Ordinis si aliquatenus intromittat. Obtemperet verò de re ipsa eisdem loci Abbate, vel tuorum quolibet successorum, nullum quodlibet subreptionem astantia, seu violentia proponatur, nisi quem fratres communitatis consensu, vel fratrum partis consilij saniorum secundum Deum, & B. Augustini regulam prouiderint eligendum. Alibi autem à vobis carere in Abbate, Diocesano Episcopo solum, & iterum per fratres vestri Ordinis humiliter præsentatum, si ab eo confirmationem, & benedictionem non potuerit obtinere, ne Ecclesia vestra destituta consilio periret, officio, & loco Abbatis plenarie fungatur in ea tam in exterioribus prouidentis, quam interioribus corrigendis, donec aut interuentu vestro, aut præcepto Romanæ See.

Episcopi, aut Metropolitanus confirmacionem, & benedictionem obtineat. Porro nulla persona pro benedictione, aut deducendo in sedem suam aliquo à vobis, nisi etiam vestrum si exigatur, dare præsumat, & exegerit, & de eam nota, & periculo committat præsentium inuoluit, illud adycenter, vt respondens professionibus, qua à beuolentibus, vel benivolentibus exhibentur, ea sit Diocesana forma, & expressant contentus, vt scilicet Abbates ipsi, & ipsorum successores, non pulsati campana, suppetant in omnia officia celebrare. Christina verò, & in laudum, consecrationum altarium, seu Basilicam, orationum Clericorum, qui ad factos officios, & officia promouendi, à Diocesano suscipere Episcopo, & Episcopo Catholico sacris, & communem Sacrosanctam Romanam Sedem habuerit, & ea voluerit vobis si prestat aliqua exhibere, atque liceat vobis, quæcumque in maiori, Catholicum adire Antistitem, & communionem Apostolicam Sedem habentem, qui vestra sit autoritate vobis, quod postulat, & respondat. Quod si sedes Diocesana Episcopi fuerit vacans, interim omnia Ecclesiastica sacramenta necesse ipsi suscipere libere, & absque contradictione possit. Si tamen, vt hoc impeditur, proprijs Episcopi nullam prouidentiam generetur. Inferius quoque in his, qui in extrema voluntate ad vos vel vestrum Hospitalis transierit, aut apud vos sepeliri decesserit, non in inuoluit, seu res eorum legitimas dotes, & quod mortuorum corpora ossuantur. Oportet quoque secularium personarum frequentiam abire sit vobis, saluo iure Diocesani Episcopi, Ordinarii, & Curie vestre construere, & in ipsi iuris, & familia vestra damna officia, cum ne ipsi fuerit celebrare, & ipsam familiam, nisi aliqui fuerint in proprio habeant domiciliis, ad consecrationem, & quæcumque suscipere, sine iuris prouidentia. Prohibemus insuper, vt nullum infra fines parochie vestre sine assensu Diocesani Episcopi, & vestri Capituli, seu Ordinarii de nouo construere audeat, nisi prius Pontificum Romanorum, ad maiorem gloriam vestri reuerentiam, & regulam disciplina obsequium tibi fili abbas, & successoribus suis, vestros ligandi, atque soluendi plenam potestatem habuerit. Districtum inhihemus, ne aliquis subterfugium vestrorum in his, qua ad disciplinam, & iustitiam Ordinis spectant, audeat proferre, si qui appellare tentauerit, nihilominus illi, ad hoc non, & indebita exactiones ab Archiepiscopo, Episcopo, aliquibus omnibus Ecclesiasticis, secularibus personis in vestris domibus, vel Hospitalibus fieri prohibemus: ne alicui Archiepiscopo, Episcopo, Archidiacono, eorumve ministris

licet pro uti a vobis exigere, vel pro ipse ali-
 quid extorqueri: Ita tamen, ut in expensis, que a Ca-
 pella Verellen fieri communiter debent, prorata por-
 tionem, quam prefata Capella Sancti Andree ante
 fundationem Ecclesie vestre habuit, cum requisitum
 fuerit, conferatur Episcopo, & Ecclesie Verellen, tres
 libras cere anni singulis censu nomine persolendo, se-
 cundum quod in instrumento, concessionis super dicta
 Capella per Venerabilem fratrem nostrum Hugonem
 Episcopum, & Capitulum Verellen, sacra Cardina-
 li predicto plenius continetur: contra cuius concessio-
 nis tenorem ne aliquid a dicto Episcopo, & Capitulo exi-
 gat a vobis, auctoritate apostolica districtum inhi-
 beam, paci quoque, & tranquillitati vestre paterna
 impetorem sollicitudine providere volentes, auctori-
 tate apostolica prohibemus, ut infra clausuras loco-
 rum, seu Grangiarum vestrarum vel Curiarum nullum
 rapinam, seu factum facere, ignem apponere, sangui-
 nem fundere, dominum temere capere, vel iniuri fieri,
 seu violentiam audeat exercere. Preterea omnes li-
 bertates, & immunitates a predecessoribus nostris
 Romanis Pontificibus Ordinibus vestris concessas, necnon
 libertates, & exemptiones secularium exactionum a
 Regibus, & Principibus, vel alijs fidelibus rationabi-
 liter vobis indultas auctoritate apostolica confirma-
 mus, & presentem scripti privilegio communitas. De-
 cernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praesatam
 Ecclesiam temere perturbare, aut ne possessiones
 auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu qui-
 buslibet vexationibus fatigare: sed omnia integra con-
 servent eorum, pro quorum gubernatione, & susten-
 tatione concessa sunt, usque omnimodo profectus a.
 Salua Sedis apostolice auctoritate, & Diocesanis Episcopi
 canonica iustitia, servato moderamine prouto-
 to. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisve
 persona hanc nostram Constitutionem paginam sciens,
 contra eam venire tentaverit, secundo, tertioque com-
 monita, nisi reatum suum congrua satisfactione cor-
 rexerit, poteritatis, honorisque sui careat dignitate,
 reamque se diuino iudicio existere de perpetrata in-
 iquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore, & san-
 guine Dei, & Domini Redemptoris nostri Iesu Christi
 aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiacet
 ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura ser-
 uantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus
 & hic fructum bone actionis percipiant, & apud di-
 strictam Iudicem premia aeternae pacis inueniant. Amen.
 Datum Laterani per manum Magistri Sene-
 baldi Auditorii litterarum contradictarium D. Papa,
 3. Calend. Iunij, Indictione 15. Incarnationis Do-
 minice anno 1227. Pontificatus vero D. Gregorii Pa-
 pae IX. anno primo. Gregorius Catholica Ecclesia Episcopus.

licet pro uti a vobis exigere, vel pro ipse ali-
 quid extorqueri: Ita tamen, ut in expensis, que a Ca-
 pella Verellen fieri communiter debent, prorata por-
 tionem, quam prefata Capella Sancti Andree ante
 fundationem Ecclesie vestre habuit, cum requisitum
 fuerit, conferatur Episcopo, & Ecclesie Verellen, tres
 libras cere anni singulis censu nomine persolendo, se-
 cundum quod in instrumento, concessionis super dicta
 Capella per Venerabilem fratrem nostrum Hugonem
 Episcopum, & Capitulum Verellen, sacra Cardina-
 li predicto plenius continetur: contra cuius concessio-
 nis tenorem ne aliquid a dicto Episcopo, & Capitulo exi-
 gat a vobis, auctoritate apostolica districtum inhi-
 beam, paci quoque, & tranquillitati vestre paterna
 impetorem sollicitudine providere volentes, auctori-
 tate apostolica prohibemus, ut infra clausuras loco-
 rum, seu Grangiarum vestrarum vel Curiarum nullum
 rapinam, seu factum facere, ignem apponere, sangui-
 nem fundere, dominum temere capere, vel iniuri fieri,
 seu violentiam audeat exercere. Preterea omnes li-
 bertates, & immunitates a predecessoribus nostris
 Romanis Pontificibus Ordinibus vestris concessas, necnon
 libertates, & exemptiones secularium exactionum a
 Regibus, & Principibus, vel alijs fidelibus rationabi-
 liter vobis indultas auctoritate apostolica confirma-
 mus, & presentem scripti privilegio communitas. De-
 cernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat praesatam
 Ecclesiam temere perturbare, aut ne possessiones
 auferre, vel ablatas retinere, minuire, seu qui-
 buslibet vexationibus fatigare: sed omnia integra con-
 servent eorum, pro quorum gubernatione, & susten-
 tatione concessa sunt, usque omnimodo profectus a.
 Salua Sedis apostolice auctoritate, & Diocesanis Episcopi
 canonica iustitia, servato moderamine prouto-
 to. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, secularisve
 persona hanc nostram Constitutionem paginam sciens,
 contra eam venire tentaverit, secundo, tertioque com-
 monita, nisi reatum suum congrua satisfactione cor-
 rexerit, poteritatis, honorisque sui careat dignitate,
 reamque se diuino iudicio existere de perpetrata in-
 iquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore, & san-
 guine Dei, & Domini Redemptoris nostri Iesu Christi
 aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiacet
 ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura ser-
 uantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus
 & hic fructum bone actionis percipiant, & apud di-
 strictam Iudicem premia aeternae pacis inueniant. Amen.
 Datum Laterani per manum Magistri Sene-
 baldi Auditorii litterarum contradictarium D. Papa,
 3. Calend. Iunij, Indictione 15. Incarnationis Do-
 minice anno 1227. Pontificatus vero D. Gregorii Pa-
 pae IX. anno primo. Gregorius Catholica Ecclesia Episcopus.

IX.

rogavit

rogant: duabus tamen adiectis conditionibus, quas nostri non admiserunt, nimirum vt loci Abbates essent perpetui, & congregatio ab illo monasterio denominaretur, vt patet ex actis Capituli Generalis anni 1439. Postea cum D. Bartholomæus de Musis loci Abbas, & regularis canonicus naturæ debitum soluisset, Felix V. in Schismate contra Eugenium Pontificem creatus illud Franciscus Ludouici Sabaudie Ducis filio minori commendauit, quare cum vigor disciplina plurimum esset solutus, & canonici ad sex tantummodo redacti, piissimus Princeps cernens cultum diuinum imminutum, & monasterij toti prouincie Venerabilis splendorem obscuratum, egit cum Rectore congregationis, vt viginti canonicos Lateranenses cum quinque Cœueris sub regimine vniuersi Præpositi ad illud reformandum mitteret, cui Abbas Commendatarius monasterium cum Ecclesia, & fabricis antiquis ad clausuram spectantibus cederet, ac etiam pro canonicorum victu, & indumentis mille florenos aureos quotannis ex primis fructibus prædiorum Abbatis percipiendos tribueret, vel tot possessiones, quæ mille florenorum redditus præstarent. Bona quoque mobilia ad Ecclesiam, & canonicorum usum necessaria idem Abbas Commendatarius effecitaciter suppleret, quibus ita compositis supplicatum est Pontifici, vt dictam reformationem autoritate Apostolica firmaret, ac monasterium nostræ congregationi reformandum præberet. Qui literas ad Archiepiscopum S. Marie loci Clerij hoc eodem anno 1459. Calendis Martij dedit, mädans, monasterium comperta veritate narratum autoritate Apostolica nostræ congregationi sub prædictis conditionibus vniri: quarum literarum vigore dictus Archiepiscopus nostros ad monasterium admisit, facta prioribus canonicis nobiscum si uellent, manendis potestate, vel extra claustra, designata illis annua pensione super bonis Abbatia pro alimentis.

Verum quod veteres canonici nec locum cedere, nec nobiscum uellent commorari, non nullis etiam ex ciuibus, & ex Curialibus illis fauentibus, non admodum facile fuit, illius possessionem obtinere, donec Ciuitatis Præfectus Serenissimo Duce iubente priores canonicos eiecit, & nostros ex monasterio S. Gratiani acceptos in corporalem possessionem misit. Postquam antedicto Sabaudie Duce vita functo, quidam Frater Augustinus de Lignana Ordinis Cisterciensis cum Abbatia per resignationem prioris Abbatis obtinisset, litæ contra nostros suscitauit. Verum his Deo uolente nobis non parum profuit, nam præfatus Augustinus certis pactis inuicem firmatis non solum iuri, quod in Præpositura prætendebat, omnino cessit, uerum etiam Abbatiam ad fauorem nostræ congregationis resignauit, & ita nostri totum monasterium cum Abbatia, & omnibus illius bonis, & iuribus, ac etiam priuile-

gijs Abbatum antiquorum pacifice obtinuerunt, huiusmodi resignationem probante, ac firmante Paulo II. per suas literas apud S. Petrum 6. nonas Octobris anno 1464. datas. non tamen omnia monasterij bona ad canonicos dederunt.

Ex illo autem tempore usque in præsentia fuit semper in dicto monasterio regularis obseruantia, quod domus Nouitorum fere semper esse consuevit, in quo ipse tirocinio peracto regularem professionem emisit: ex quo semper uiri sanctitate, & literis conspicui extiterunt, inter quos, vt de multis pauca referam, primo loco recensendus idem illustrissimus D. Gualla de Bacherijs, quem utpote canonicum regularem, patria Vercellensem & Cœnobij fundatorem & dotatorem munificentissimum, tandemque functum in eodem monasterio tumulatum, inter illius canonicos quidem commemorari.

Secundus D. Thomas primus Abbas dicti monasterij ex S. Victoris Parisiensis Canonici acceptus, uir doctissimus æque, vt reipolissimus, qui in D. Dionysij librum de Coelesti Hierarchia Commentarium illud edidit, cuius curia latide Sixtus Senensis in uerbo Abbas Vercellensis meminit, qui Vercellis scholam Theologicam aperuit, & inter alios discipulos B. Antonium de Padua illum à S. Francisco missam habuit. Obijt anno 1246. in castello maiori turri Campanarum propinquo tumulatus cum sequenti Epitaphio:

*Bis tres viginti curabant mille discipulos
Anni, cum Thomas obijt Venerabilis Abbas
Primus istius templi, summoque peritis
Artibus in eundem liber alibus, utque Magister
In Hierarchia, nunc arca claudatur ista,
Quem celestis fama uiget ante pagina sacra.*

Tertius Papiuanus eiusdem Cœnobij canonicus, dein de Episcopus Parmensis, postea S. R. E. Bibliothecarius & Vicecancellarius sub Bonifacio VIII. & Clemente V. referent. Omphalius lib. 3. de Ecclesia Lateranensi cap. 15. obiit anno 1223. tertio Calend. Maij.

Quartus D. Petrus de Vermine nonus Abbas in ordine, qui turram maiorem Campanarum adificandam curauit. Sic eundem enim, Ecclesiam S. Andreæ omnibus Ecclesijs illis Prouincie, utraque pulchritudine tum magnitudine præstare tribuque turribus altissimis ornata, quas tamen turribus maior altitudine superat, quarum duæ in fronte ipsius Ecclesie sunt positæ, quæ marcescere subuiri di, ac medijs coloris inter uiridem, & caeruleum totæ constant. tertia uero cæteræ mæsse est hæc, de qua loquimur, in angulo brachij lateralis circa ann. 1400. per hunc Venerabilem Abbatem excitata. Et alij multi Abbates insignes, & uenerabiles ante reformationem ipsi monasterio præfuerunt, quorum laudabiliter meminit Augustinus Ticinensis in Dilucidario parte 2. pag. mihi 34.

Post reformationem uero quinto loco omnino

Andreas D. Mattheus Abbas Tremitanus, Treueranum insulam munijit, & in formam ciuitatis contra Turcas, & Pyratas munitionibus roborauit, cum bombardis, & fortissimis propugnaculis circa ann. 1500.

Secus D. Philippus eiusdem monasterij Abbas, qui omnibus gradibus in nobilitate non semel functus, plenus diebus honorum operum in eodem monasterio quatuordecim annos 1500. de quo Ioannes Philippus Nouaricus in Chronica multa scribit.

Septimus D. Camillus Becius Casalensis monasterij Abbas, & Rector Generalis, qui disciplinam canonicam in nostrâ congregatione plurimum restituita Clemente VIII. Aquensis Episcopi in Monte ferrato creatus, quam Ecclesiam aliquot annis superioris rexisset, & cum doctorum Episcoporum renouasset, anno 1620. in D. anno quiescit.

Octauus D. Thomas à Liburno Canapitiensis monasterij Abbas, postea Fossani Episcopus obiit anno superiori 1622.

Nonus D. Petrus Franciscus Malettus nobilitate Vercellensis eiusdem monasterij Abbas, deinde Vitorator, & Rector Generalis congregationis, tandem Episcopus Niciensis in Prouincia, de quo plura non scribo, quoniam adhuc uiuit.

Monasterio S. Andreæ plura priuilegia indidit Romanis Pontificibus, Gregorius IX. Urbanus IV. vnum, Nicolaus IV. vnum, Innocentius XXII. vnum, Julius II. vnum quibus monasterium cum omnibus illius bonis, & iuribus cum Hospitali conexum sub immediata protectione Sancti Apostolice recipiunt, & alia concessione que in priuilegio Gregorij IX. uideri potest. Sed & Fridericus II. anno 1226. in sine priuilegium eodem concessit, quo illud cum omnibus bonis, castris, & villis sub defensionis Imperialis recepit, & inter alia statuit, ne recoacta illud non currat præscriptio nisi centenario, quod priuilegium firmavit Henricus VI. anno 1210. Calend. Februarij, & Mattheus Vicercomes pro Imperatore Gubernator status Mediolani anno 1316. die 30. Januarij, quo priuilegio Hospitalis quæret, quod ex testamento Illustrissimi Cardinalis fundatoris erat subiectum regimini canonicorum S. Andreæ. Verum Abbas, & canonicis regimen illius cum parte honorum monasterij ciuibus cesserunt.

Monasterium habet sibi subiectam Ecclesiam parochialem S. Læte intra Ciuitatem, & Ecclesiam parochialem S. Marie terra Constantinianæ congregationis, quorum alteram est intra ciuitatem Vercellensem S. Marie Virginis Annunciata; alteram Taurini S. Crucis nuncupatum.

Cæterum in Ecclesia S. Andreæ feruntur multa, quæ S. Thomas Martyr fuit excerebratus.

CAPVT VIGESIMVM NONVM.

De reformatione quatuor Monasteriorum S. Viti Mantue, S. Sepulchri Parma, S. Michaelis discalceatorum apud Pisas, & Sancta Catharinae sive S. Marci Firmani.

Edem anno 1459. Illustrissima Domina Barbara Gonzaga Mantua Marchionissa videns monasterium S. Viti in Suburbio S. Georgij Mantuano, quod erat canonicorum regularium ordinis S. Marci, ab obseruantia regulari valde relaxatum, manebant enim in dicto monasterio duo tantum Canonici sub Priori cum duabus Canonissis eiusdem ordinis, male apud totam Ciuitatem audientes, obnixè Pontificem rogauit, vt dictis Canonici, & Canonissis loco motis, monasterium Canonici Lateranensibus reformandum committeret, cuius supplicationibus Pontifex inclinatus sequentes literas dedit pro dicti monasterij reformatione;

Pius Episcopus seruus seruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Super gregem Dominicam nobis, licet meritò insufficientibus, desuper creditum existentes, speculatoru officium in decore sacra religionis, sub qua dilecti filij canonici, seu fratres congregationis S. Saluatoris ordinis S. Augustini mundaniu abiectione illecebræ, deuotum, & sedulum exhibent Domino famulatum, ingenti mentis exultatione respicimus, potissime quod ipsi per gradus virtutum, & bonorum operum exercitium, necnon praclaræ sanctitatis merita procedentes, ceteros ad diuina maiestatis obsequiū trahunt per exemplum, vitam ducendo piossumam, diuinisq; laudibus, ex quibus altissimi gloria attollitur, ac ut acius assistendo, vnde dignè ducimus, religionem ipsam cum dignis laudibus exaltare, illi in q; vique dilatare, ac commoditatibus canonicorum eiusdem congregationis, quantum cum Deo possumus, salubriter prouidere, vt canonici ipsi in humilitate spiritus viuente per salutis fidelium vniuersorum altissimum incessantè assurgente. Cuius itaque Prioratus S. Viti de Borgo, S. Georgij Mantuani ordinis S. Marci de Mantua sub regula S. Augustini per affectionem Prioratus S. Marci huiusmodi Mantuani, eiusdem ordinis per dilectum filium Ludouicum tunc dicitur Prioratus S. Viti, quem idem Ludouicus tunc obtinebat, auctoritate Apostolica factam vacauerit, & vacet ad presens. Nos volentes dictum Prioratum S. Viti, etiam si alias S. Ioannis Baptista nuncuparetur,

fratrus D. Mattheus Abbas Tremitanus, qui Tremitanam insulam munivit, & in formam arcis contra Turcas, & Pyratas munitissima redegit, cum bombardis, & fortissimis propugnaculis circa ann. 1500.

Secus D. Philippus eiusdem monasterij S. Andree Abbas, qui omnibus gradibus in nostra congregatione non semel functus, plenus dicru, & bonorum operum in eodè monasterio quiescit post annum 1500. de quo Ioannes Philippus Nouariensis in Chronica multa scribit.

Septimus D. Camillus Becius Casalensis monasterij Abbas, & Rector Generalis, qui disciplinam canonicam in nostra congregatione plurimum restituit à Clemente VIII. Aquis Episcopus in Monte ferrato creatus, quam Ecclesiam cum alioquin annis optimè rexisset, & cum domibus Episcopalis renouaret, anno 1620. in Domino quiescit.

Octauus D. Thomas à Liburno Canapitius eiusdem monasterij Abbas, postea Fossani Episcopus obiit anno superiori 1622.

Nonus D. Petrus Franciscus Malettus nobilitate Vercellensis eiusdem monasterij Abbas, deinde Visitator, & Rector Generalis congregationis, tandem Episcopus Niciensis in Prouincia, de quo plura non scribo, quoniam adhuc viuit.

Monasterio S. Andree plura priuilegia indulerunt Romani Pontifices, Gregorius IX. vnam, Vrbanus IV. vnam, Nicolaus IV. vnam, Ioannes XXII. vnam, Iulius II. vnam quibus monasterium cum omnibus illius bonis, & iuribus cum Hospitali connextum sub immediata protectione Sedis Apostolicæ recipiunt, & alia concedunt, quæ in priuilegio Gregorij IX. videri possunt. Sed & Fridericus II. anno 1226. insignè priuilegium eidem concessit, quo illud cum omnibus eius bonis, castris, & villis sub defensione maiestatis Imperialis recepit, & inter alia statuit, re contra illud non currat præscriptio nisi centenario, quod priuilegium firmavit Henricus VI. anno 1210. 12. Calend. Februarij, & Mattheus VI. comes pro Imperatore Gubernator status Mediolani anno 1316. die 30. Ianuarij, quo priuilegio Hospitali quædet, quod ex testamento Illustrissimi Cardinalis fundatoris erat subiectum regimini canonicorum S. Andree. Verum Abbas, & canonici regimini illius cum parte bonoru monasterij ciuibus cesserunt.

Monasterium habet sibi subiectam Ecclesiam parochialem S. Lucæ intra Ciuitatem, & Ecclesiam parochialem S. Marie terræ Constantinianæ cum duobus Collegijs canonicarum nostræ congregationis, quorum alterum est intra ciuitatem Vercellarum S. Marie Virginis Annunciata; alterum Taurini S. Crucis nuncupatum.

Cæterum in Ecclesia S. Andree seruitur martyris quo S. Thomas Martyr fuit excerebratus.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN